

МІЖКУЛЬТУРНІ ПРОГРАМИ ОБМІНУ ВЧИТЕЛЯМИ В ЄС ЯК ЧИННИК ІНТЕГРАЦІЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Програми міжкультурного обміну вчителями в ЄС є перспективним підходом до вирішення дослідницької проблеми забезпечення якості та рівного доступу до освіти в освітніх системах світу. Розвиваючи міжкультурні компетентності, сприяючи педагогічним інноваціям та транскордонному співробітництву, ці програми можуть сприяти досягненню ширшої мети – інтеграції систем середньої освіти в Європі. Однак успіх цих ініціатив залежить від вирішення практичних проблем реалізації та забезпечення справедливого розподілу переваг між усіма регіонами і групами населення. Міжкультурні обміни вчителями можуть слугувати життєво важливим фактором у поточних інтеграційних процесах середньої освіти України у рамках глобальної та європейської систем освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій щодо міжкультурних програм обміну вчителями в ЄС в контексті інтеграції середньої освіти показує, що такі програми мають вирішальний вплив на розвиток освіти в країні [1, с. 25–26] та сприяють розвитку міжкультурної компетентності [2, с. 50], удосконаленню методик викладання [4, с. 250], як наслідок покращується професійний розвиток учителів [3, с. 187], а також програми обміну допомагають вирівняти освітні стандарти, зменшити різницю між системами освіти в різних країнах ЄС та сприяти утворенню єдиного європейського освітнього простору [5, с. 68–70].

Метою дослідження є аналіз ключових програм обміну вчителями в ЄС як чинник інтеграції середньої освіти на засадах міжкультурної комунікації.

Найвідоміша та наймасштабніша програма ЄС, що підтримує мобільність студентів, викладачів та працівників освіти це Erasmus+, вона спрямована на підвищення якості освіти шляхом сприяння міжнародному співробітництву та обміну знаннями. Викладачі, які беруть участь у цій програмі, мають можливість працювати в різних культурних та освітніх середовищах, вдосконалюючи свої викладацькі навички та розширюючи своє розуміння різноманітних освітніх систем. Вона також заохочує обмін інноваційними методами викладання, сприяючи створенню більш інклюзивного та єдиного європейського освітнього простору. Програма відіграє важливу роль у розвитку міжкультурної компетентності та просуванні європейських цінностей різноманітності, рівності та взаєморозуміння. Крім того, Erasmus+ надає фінансову підтримку школам, що дозволяє їм брати участь у міжнародних проєктах, які покращують якість викладання та навчання.

Цифрова платформа eTwinning – це спільнота для шкіл, вчителів та шкільного персоналу для співпраці та розробки національних і міжнародних проєктів. Ця платформа сприяє створенню міжнародних навчальних спільнот, де вчителі та учні можуть спільно працювати над проєктами, обмінюватися досвідом та вчитися один в одного в режимі реального часу. eTwinning сприяє розвитку цифрової грамотності, міжкультурного діалогу та розширює співпрацю між вчителями з різних країн, зміцнюючи почуття європейської ідентичності серед учасників.

Поряд із загальноєвропейськими ініціативами, багато європейських країн розробили власні програми підтримки мобільності вчителів. Ці програми спрямовані на вдосконалення практики викладання, дозволяючи педагогам брати участь у короткострокових або довгострокових обмінах:

Pädagogischer Austauschdienst (PAD) / *Germany* – підтримує міжнародну мобільність вчителів через програми обміну, навчальні поїздки та ініціативи з професійного розвитку. PAD зосереджується на сприянні вивченню мов, міжкультурній компетентності та обміну передовим педагогічним досвідом.

Jules Verne Programme / *France* – програма пропонує французьким вчителям

можливість викладати за кордоном протягом одного року в різних країнах-партнерах (особливо Німеччина, Іспанія та Велика Британія). Програма зосереджена на викладанні мов та обміні педагогічним досвідом.

Programa de Movilidad de Profesores / *Spain* – іспанські вчителі можуть долучатися до різних ініціатив, зокрема брати участь у шкільних партнерствах, викладати за кордоном або брати участь у професійному навчанні в країнах Європи та Латинської Америки.

CIMO (Centre for International Mobility) / *Finland* – підтримує вчительські обміни, навчальні візити та професійний розвиток у зарубіжних країнах, зокрема в межах ЄС. Основна увага приділяється підвищенню якості освіти, просуванню інноваційних методів викладання та сприянню культурному взаєморозумінню між освітянами.

MIUR (Ministry of Education, University, and Research) / *Italy* – дозволяє італійським вчителям працювати за кордоном в якості мовних асистентів у країнах-партнерах. Італійські вчителі також можуть брати участь у двосторонніх обмінах з такими країнами, як Франція, Німеччина та Іспанія, зосереджуючись на мовних навичках, міжкультурному обміні та розвитку педагогічних практик.

Programa de Mobilidade Docente / *Portugal* – пропонує португальським вчителям можливість викладати за кордоном, зокрема в португаломовних країнах і в країнах ЄС. Метою програми є сприяння культурному обміну, викладанню мов та інтернаціоналізації освіти.

BMBWF Mobility Programmes / *Austria* – Міністерство освіти, науки та досліджень (BMBWF) пропонує численні програми мобільності для вчителів, включаючи обмінні візити та семінари з професійного розвитку за кордоном.

Universitets- och högskolerådet (UHR) / *Sweden* – Шведська рада з питань вищої освіти (UHR) підтримує мобільність викладачів за допомогою різноманітних програм, які дозволяють викладачам брати участь у заходах з професійного розвитку в інших країнах ЄС.

Teacher Mobility Scheme / *Ireland* – Ірландська рада вчителів сприяє створенню можливостей для участі вчителів в обмінах, особливо у сфері викладання мов та двомовної освіти.

Міжкультурні програми обміну вчителями в ЄС є важливим фактором інтеграції середньої освіти. Вони сприяють розвитку міжкультурної компетентності, вдосконаленню методик викладання та створенню єдиного європейського освітнього простору. Національні програми мобільності вчителів в ЄС дуже різняться: від масштабних урядових ініціатив до спеціалізованих мовних і культурних обмінів. Ці програми часто доповнюють такі ініціативи ЄС, як Erasmus+, надаючи вчителям додаткові можливості для транскордонного навчання, сприяючи професійному зростанню та міжкультурному порозумінню.

Література

1. Локшина О. І., Джурило А. П., Глушко О. З., Кравченко С. М., Нікольська Н. В., Тименко М. М., Шпарик О. М. *Тенденції розвитку шкільної освіти в країнах ЄС, США та Китаї*: монографія; за заг. ред. Локшиної О.І. [Електронне видання]. Київ: КОНВІ ПРИНТ, 2021. 257 с. URL: <https://doi.org/10.32405/978-617-8124-17-5-2021-350>

2. Комар О., Джурило А. Формування міжкультурної комунікативної компетентності майбутніх учителів іноземних мов у контексті глобалізації освіти. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету*. 2024. № 2. С. 46–55. URL: <https://doi.org/10.31499/2307-4906.2.2024.306322>

3. Глушко О. З. Концептуальні орієнтири розвитку освіти в країнах Євросоюзу. *Світ дидактики: дидактика в сучасному світі*: зб. матеріалів III Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 07-08 листопада 2023 р. Київ: Видавництво «Людмила», 2024. С. 186–188. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/739734>

4. Нікольська Н. В. Методичне забезпечення у процесі інтегрованого навчання іноземних мов. *Проблеми сучасного підручника: навчально-методичне забезпечення освітнього процесу в умовах воєнного часу та повоєнного відновлення*: збірник тез доповідей. Київ: Педагогічна думка, 2023, С. 249–251. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/738563>

5. Erasmus+ Programme Guide. [Електронний ресурс]. European Commission, 2021. 328 р. URL: https://erasmus-plus.ec.europa.eu/sites/default/files/2021-09/2021-erasmus-plus-programme-guide_en.pdf

Гажа Л. В.

викладач Красноградського педагогічного
фахового коледжу
КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради
luda2581@ukr.net

ФОРМУВАННЯ КОНСТРУКТИВНИХ УМІНЬ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Пріоритетними у впровадженні ідей Концепції Нової української школи в освітній процес закладів загальної середньої освіти є оновлення навчально-методичного забезпечення, спрямованість результатів навчання на особистісний вимір кожного учня, ідеї дитиноцентризму, розвиток компетентностей та наскрізних умінь [2]. Відповідно до місії початкової школи, у змісті технологічної освітньої галузі пріоритетним є формування компетентностей в галузі техніки і технологій, що забезпечується через організацію предметно-перетворювальної діяльності, складовою якої є сформовані конструктивні вміння здобувачів початкової освіти. Змістове наповнення технологічної освітньої галузі може бути реалізовано через інтегрований курс «Я досліджую світ» або окремий навчальний предмет «Дизайн і технології» (за програмою О. Савченко).

Формування конструктивних умінь молодших школярів у процесі впровадження курсу «Дизайн і технології». Метою навчання дизайну і технологій є розвиток особистості дитини засобами предметно-перетворювальної діяльності, формування ключових та предметної проєктно-технологічної компетентностей, необхідних для розв'язання життєвих проблем у взаємодії з іншими, культурного й національного самовираження. Реалізація мети означеного навчального предмета здійснюється за такими змістовими лініями: «Інформаційно комунікаційне середовище», «Середовище проєктування», «Середовище техніки і технологій», «Середовище соціалізації» [3]. На формування конструктивних умінь молодших школярів зорієнтований зміст змістової лінії «Середовище проєктування», у межах якої учні мають можливість поступово і поетапно оволодівати процесом проєктування: виявляти проблеми і потреби, продукувати ідеї, вибирати особистісно і соціально значущі об'єкти проєктування, планувати конструктивні дії, вивчати і визначати критерії, яким повинен відповідати майбутній об'єкт праці. Сутність поняття «конструктивні вміння» дозволяє визначити різні підходи до його тлумачення. У Великому тлумачному словнику української мови, зазначено, що конструювати – це створювати словесні проєкти, відображати ідеї-ейдоси в поняттях, судженнях, висновках, тобто здійснювати проєктувально-творчі дії у внутрішньому інформаційно особистісному середовищі [1]. Слушною є думка В. Тименка, щодо конструктивності як внутрішньої установки особистості, яка зовні виявляється в сукупності та послідовності розумових або психічних дій, внаслідок чого створюються образи, схеми або знакові системи [4, с. 38].

Поняття «конструктивні вміння» у психолого-педагогічних дослідженнях пов'язане із здатністю особистості оперувати основними способами сприйняття інформації: словесним, графічним та предметно пластичним. Саме такий підхід дозволяє стверджувати, що усі об'єкти праці, які виготовляють молодші школярі на уроках з курсу «Дизайн і технології» та в межах курсу «Я досліджую світ» включають три етапи їх проєктування: формулювання конструктивного задуму, представлення майбутнього виробу у графічній формі та його предметне моделювання. Серед ключових завдань, що ставляться перед учителем Нової української школи, визначено формування і розвиток предметно перетворювальної компетентності учнів, складником якої є конструктивні вміння.